

Ilkka Åhman

SÄHKÖISET TOIMINNOT OSANA TILITOIMISTOJEN
KIRJANPITOA

Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
2014

SÄHKÖISET TOIMINNOT OSANA TILITOIMISTOJEN KIRJANPITOA

Åhman, Ilkka
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2014
Ohjaaja: Korhonen, Satu
Sivumäärä: 33
Liitteitä: 1

Asiasanat: Perinteinen taloushallinto, sähköinen taloushallinto, pilvipalvelu

Opinnäytetyössä tutkittiin sähköisten toimintojen käyttöä tilitoimistoissa. Tarkoituksena oli selvittää miten laajalti tilitoimistoissa käytetään sähköisiä toimintoja ja mitä nämä sähköiset toiminnot ovat. Samasta aiheesta oli tehty jo muutamia samansuuntaisia töitä, tämä opinnäytetyö erottuu aikaisemmista tarkastelemalla asiaa yrittäjän näkökulmasta.

Vuonna 1973 sallittiin kirjanpitolaissa tietokoneiden käyttö kirjanpitoa laadittaessa. Vuonna 1997 voimaan tulleen uuden kirjanpitolain mukaan sallittiin paperittoman kirjanpidon laatiminen. Sähköisellä taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon hoitamista nykyaikaisilla välineillä sähköisiä prosesseja apuna käyttäen. Sähköisen taloushallinnon tunnetuin piirre on verkkolasku. Sähköisen taloushallinnon selkeitä hyötyjä on rutiinitöiden nopeutuminen ja materiaalimäärien oleellinen vähentyminen.

Tutkimusmetodinä tässä opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, joita tehtiin kolme. Haastateltavina toimivat tilitoimistoyrittäjät. Teorian pohjalta laadittu kysymysrunko toimi haastattelujen pohjana.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että kaiken kaikkiaan sähköinen taloushallinto on yleisty-mässä ja muuttumassa koko ajan sähköisempään suuntaan. Kukaan ei tietenkään osaa varmaksi sanoa, koska kaikki tilitoimiston toiminnot tulevat menemään sähköisiksi, mutta päivä päivältä asiat muuttuvat yhä enemmän sähköisempään suuntaan. Tulevaisuudessa myös tulee olemaan hyvin pitkään pienyrittäjiä, jotka eivät halua pysyä muutoksessa mukana tai eivät koe sähköisyydestä olevan heille mitään hyötyä. Kasvotusten käytävät palaverit asiakkaan ja tilitoimiston välillä vähenevät pikkuhiljaa, mutta iäkkäämmät asiakkaat haluavat tulevaisuudessakin henkilökohtaista neuvontaa kasvotusten. Tilitoimistot pyrkivät eroamaan toisistaan erilaisilla palvelukonsepteilla ja tarjoamalla yhä enemmän konsultointia ja neuvontaa.

THE ELECTRICAL ACCOUNTING FUNCTIONS AS PART OF ACCOUNTING FIRM

Åhman, Ilkka

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

May 2014

Supervisor: Korhonen, Satu

Number of pages: 33

Appendices: 1

Keywords: Financial management, E-accounting, SaaS

The purpose of this thesis was to explore electrical functions in accounting firm. Purpose was to sort out how voluminous in accounting firms is used electrical functions and what those electrical functions are. There has been made a few same kind of thesis based in this topic, this thesis separates from the earlier ones by looking at perspective of accounting firm entrepreneur.

On the year 1973 accounting act allowed using computer form in accounting. On the year 1997 became new accounting act which allowed non-paper accounting. e-accounting means financial admiration attendances in modern equipment, using an electrical function. Best known part of e-accounting is e-invoice. Clear benefits of e-accounting are faster-going routine work and relevant material number decrease.

Research methods used in this thesis was qualitative. For this thesis there were made individual interviews, total amount was three. Interviewee takes action accounting entrepreneurs. As base of a theory there was a question frame which works as a base for all interviews.

During research there turned out, that all e-accounting has become common and have changed all the time in electrical way. No one can tell for sure, when all accounting functions goes electric, but day to day things will change towards more and more electrical ways. In future there will also be very long time small entrepreneurs, who don't want to stick in to change or doesn't feel that electrical functions can give them any benefits. In face to face communications between customer and accounting firm are vanishing bit by bit, but aged customer will like to have individual consultation also in the future. Accounting firms are trying to separate of each other in different kind of service concepts and offering more consultation and counselling.

SISÄLLYS

TERMILUETTELO	5
1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN RAKENNE	7
2.1 Taustaa	7
2.2 Ongelma	8
2.3 Käytettävät menetelmät	8
3 LAIT JA SÄÄDÖKSET	9
4 PERINTEINEN TALOUSHALLINTO	12
5 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO	12
5.1 Sähköisen taloushallinnon prosessit	14
5.1.1 Ostolaskuprosessi	14
5.1.2 Myyntilaskuprosessi	14
5.1.3 Kirjanpidon prosessi	15
5.1.4 Muut prosessit	16
6 SÄHKÖISIÄ LASKUJA	17
7 SOVELLUSVUOKRAUS	19
8 SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON VAIKUTUKSET TILITOIMISTOILLE JA SEN ASIAKKAILLE	20
8.1 Vahvuudet	20
8.2 Heikkoudet	20
8.3 Mahdollisuudet	21
8.4 Uhat	22
9 ERILAISIA NÄKÖKULMIA SÄHKÖISEEN TALOUSHALLINTOON	22
9.1.1 Tilitoimiston henkilöstön näkökulma	23
9.1.2 Asiakasyrityksen näkökulma	24
9.1.3 Tilitoimistojen tulevaisuus	24
10 TUTKIMUKSEN TULOKSET	25
10.1 Sähköiset toiminnot	25
10.2 Työnkuvan muutokset ja tulevaisuus tilitoimistoissa	28
11 YHTEENVETO	29
LÄHTEET	32
LIITTEET	

TERMILUETTELO

EDI

EDI (Electronic Data Interchange) tarkoittaa organisaatioiden välistä tiedonsiirtoa. Suomessa käytetään lyhennettä OVT.

Täsmäytys

Täsmäytykset tehdään kuukausittain kirjanpitoon. Täsmäytyksen avulla pyritään siihen, että tilinpäätöstä tehtäessä ei lähdettäisi enää etsimään virheitä kirjanpidosta, vaan kaikki olisi valmista. Täsmäytyksellä varmistetaan, ettei pääkirjanpitoon ole kirjattu mitään, mistä ei löydy tositetta.

SEPA

SEPA (Single Euro Payments Area) tarkoittaa yhtenäistä euromaksualuetta. SEPA on EU:n laajuinen maksamisen integraatiohanke.

SaaS

SaaS (Software as a Service) tarkoittaa pilvipalvelua. Palveluntarjoaja ylläpitää palvelinta, joka toimii Internet-selaimen avulla. Ohjelmistoja ei asenneta asiakkaan koneelle vaan kaikki ohjelmistot löytyvät toimivan Internet-yhteyden välityksellä.

ASP

ASP (Application Service Provider) tarkoittaa palveluntarjoajaa. Asiakas vuokraa palveluntarjoajalta ohjelmistot ja maksaa niistä kuusittain käyttömaksun.

TYVI

TYVI on viranomaisten ja yritysten välillä toimiva tietovirta, joka toimii monien operaattorien kautta.

1 JOHDANTO

Vuonna 1973 sallittiin kirjanpitolaissa tietokoneiden käyttö kirjanpitoa laadittaessa ja vuonna 1997 voimaan tulleen uuden kirjanpitolain mukaan sallittiin paperittoman kirjanpidon laatiminen. Hyvän kirjanpitotavan keskeisin tulkitsija on kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolautakunta KILA. Sähköisellä taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon hoitamista nykyaikaisilla välineillä sähköisiä prosesseja apuna käyttäen. Sähköisen taloushallinnon tunnetuin piirre on verkkolasku. Kirjanpitovelvollisia ovat kaikki liike- tai ammattitoimintaa harjoittavat.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä tietoa tilitoimistoyrittäjien suhtautumisesta sähköisiin toimintoihin sekä selventää lukijalle sähköisten toimintojen käyttöä tilitoimistoissa tällä hetkellä. Tarkoitus oli selvittää, mitä sähköinen taloushallinto on, ja mitä sähköisiä toimintoja tilitoimistoissa käytetään. Tutkimustuloksista voi olla hyötyä esimerkiksi opiskelijalle tai vastavalmistuneelle, joka on kiinnostunut siitä mitä sähköisiä toimintoja tilitoimistoissa käytetään ja miten tilitoimistoyrittäjät suhtautuvat niihin.

Haastattelussa käytettiin otantana kolmea. Tulosten vertailemiseen kolme oli otollinen määrä, koska jos haastattelujen määrä olisi ollut vaikkapa viisi, olisi hajonta eri kysymysten välillä voinut olla huomattavasti suurempi. Kolmen otannalla mielestäni saatiin selkeä linja kaikkien haastateltavien kesken. Yhdellä otannalla ei taas olisi saatu minkäänlaista vertailua aikaiseksi, joten haastattelun tulos ei olisi ollut kovin luotettava.

2 OPINNÄYTETYÖN RAKENNE

2.1 Taustaa

Sähköisen taloushallinnon ydin on verkkolasku, joka automatisoi kirjanpitoa. Verkkolasku ei yksinään automatisoi taloushallintoa. Kuitenkin kytkettynä osaksi jotakin taloushallinnonjärjestelmää siitä saadaan suurin mahdollinen hyöty. Taloushallinnon sähköistämisessä on hyvä pohtia kokonaisuutta. Sähköisten toimintojen käyttöönotto merkitsee esimerkiksi laskujen kierrätystä ja hyväksymistä sähköisesti. Suurin mahdollinen hyöty sähköisistä toiminnoista saadaan, kun ne kaikki ovat sidoksissa toisiinsa. Sähköisessä taloushallinnossa verkkolaskut siirtyvät suoraan yrityksen ostoreskontraan, sekä edelleen asiatarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi. Laskutus ja maksuliikenne toimivat niin, että saapuneet viitesuoritukset kuittaantuvat automaattisesti reskontrasta maksetuksi. Tiliöintimerkintä muodostuu automaattisesti seuraavista; maksutapahtumat, viitesierrot ja tiliotteet. Tällöin voidaan puhua sähköisestä taloushallinnosta, joka toimii automaattisesti. (Yrittäjien www-sivut 2013.)

Verkkolasku tuo välittömiä etuja yrityksille, joilla on paljon tulevia laskuja, eli ostolaskuja. Säästöt ja teho syntyvät vain silloin, kun laskujen käsittely on kokonaan koneellistettua. Ihmistyötä edellyttävä vaihe voi vesittää laskuketjun lähes vanhalle mallille. Pienestä yrityksestä lähteville laskujen automatisoinnille on vieläkin haastavampaa keksiä rahalle mittavia etuja. Pienissä yrityksissä saavutetaan parhaat edut, kun laskut lähetetään paperille tulostamisen sijaan sähköpostilla, pdf-sivuina. Koko laskutusketjua ajatellen tällainen rationalisointi ei tuo juurikaan paljon etua. Paperi- ja postikuluja säästyy, mutta laskuja vastaanottava yritys joutuu muuttamaan saapuneet pdf-laskut, luettavampaan muotoon, jotta ne on mahdollista käsitellä talousohjelmissa. Niinpä verkkolaskuja lähettävän ja niitä vastaanottavan yrityksen tulee olla yhtä mieltä siitä, miten laskutus hoidetaan, jotta saavutetaan todelliset edut. (Kurki, Lahtinen, Lindfors 2011, 8.)

Verkkolaskun voima on iso, kun yritykset ovat suuria ja vastaanottavat paljon laskuja. Halu siirtyä verkkolaskuun kasvaa, kun säästöt konkretisoituvat muutoksen kautta. Muutos komentaa myös pieniä yrityksiä siirtymään verkkolaskutukseen, vaikka

saatavat edut eivät olisi merkittäviä. Pienelle yritykselle ainoaksi motiiviksi jää pakko. (Kurki, Lahtinen, Lindfors 2011, 8.)

2.2 Ongelma

Opinnäytetyön ongelmat nousivat esiin aiheeseen perehtyessä, aineistoa kootessa ja teoriaa kirjoittaessa. Tällä opinnäytetyöllä pyritään selvittämään tilitoimistoyrittäjien suhtautumista taloushallinnon sähköisiin toimintoihin, sekä siihen kuinka laajalti ne ovat käytössä tilitoimistoissa. Tilitoimistoyrittäjiltä kysyttiin, mikä taloushallinto-ohjelma heillä on käytössä, mutta ohjelmien laajempi tarkastelu rajattiin pois tästä opinnäytetyöstä. Vastaukset muodostettiin teemahaastattelujen ja teoriaosuuden vertailun pohjalta tehdyistä päätelmistä.

Tässä opinnäytetyössä haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä sähköisiä toimintoja tilitoimiston kirjanpidossa voidaan käyttää?
- Mitä haittaa/hyötyä sähköisistä toiminnoista on tilitoimistolle?

2.3 Käytettävät menetelmät

Tässä opinnäytetyössä menetelmänä käytetään teemahaastattelua. Teemahaastattelu on avoimen- ja lomakehaastattelun välimuoto. Tyypillisesti teemahaastattelun aihepiirit ovat tiedossa ennen haastattelun alkua, ainoastaan kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Avoimeen haastatteluun verrattuna teemahaastattelussa on tietty kysymysrunko, jota käytetään helpottamaan kysymysten analysointia. Haastattelun tärkein etu on, että kysymyksissä ilmeneviä väärinkäsityksiä pystytään ehkäisemään välittömästi korjaamalla kysymystä. Kyselyssä suurin vastuu on kysymyksen laatijalla. Tärkeintä on, että vastaaja ymmärtää kysymykset samalla tavalla kuin laatija on ne tarkoittanut. Teemahaastattelulla säästetään aikaa verrattuna avoimeen haastatteluun. Haastattelu toteutetaan yksilöhaastatteluna luonnollisessa ympäristössä. (Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2009, 208.)

Tähän opinnäytetyöhön valittiin tutkimustavaksi kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisella tutkimuksella pystytään parhaiten tutkimaan pienelläkin otannalla ihmisten olettamuksia aihealueesta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelu on päämenetelmä. Haastattelun suurena etuna muihin tiedonkeruumenetelmiin verrattuna on, että siinä voi säädellä aineiston keruuta joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Aiheiden järjestystä on mahdollista säädellä, samoin vastauksia on myös helpompi tulkita kuin esimerkiksi postikyselyssä. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

Opinnäytetyöhön haastateltiin kolmea tilitoimistoyrittäjää maaliskuun 2014 aikana. Haastattelut pidettiin yrittäjien työpaikoilla ja haastattelussa käytettiin tiettyä kysymysrunkoa. Haastattelut nauhoitettiin tallentimella. Haastateltavat koostuivat Varsinais-Suomen tilitoimistoyrittäjistä, joilla kaikilla on vähintään viiden vuoden yrittäjäkokemus tilitoimistoista. Tilitoimistot pyrittiin valitsemaan henkilöstömäärän mukaan, jotta saatuja tuloksia olisi helpompi verrata keskenään. Kun haastattelut oli toteutettu, kuunneltiin nauhoitukset läpi ja litteroitiin ne sanasta sanaan paperille. Paperiset dokumentit säästettiin mahdollisten ongelmatilanteiden varalle.

3 LAIT JA SÄÄDÖKSET

Vuonna 1997 astui voimaan uusi kirjanpitolaki, joka salli paperittoman kirjanpidon laatimisen. Tämä lakimuutos mullisti taloushallinnon. Muutos oli yhtä suuri kuin vuonna 1973, jonka jälkeen kirjanpitolaissa sallittiin tietokoneiden käyttö kirjanpitoa laadittaessa. Kirjanpidon atk-järjestelmät tulivat vauhdilla 1970-luvulla, eikä tämän jälkeen kukaan halunnut tehdä kirjanpitoa enää käsin. Muutos vaikutti niin, että kirjanpitoaineisto tasekirjaa lukuun ottamatta oli mahdollista säilyttää muulla tietovälineellä kuin paperilla. (Mäkinen 2000, 20.)

Kirjanpitovelvollisuus koskee kaikkia ammatin- ja liikkeenharjoittajia, ja sen piiriin kuuluu kaikki elinkeinotoiminta. Kirjanpitovelvollinen merkitsee kirjanpitoon vain ne tapahtumat, jotka liittyvät hänen elinkeinotoimintaansa. Kirjanpidon tärkein teh-

tävä on pitää ammatin- ja liikkeenharjoittajan liiketoiminta erillään yksityistaloudesta. (Verohallinnon www-sivut 2014.) Vastuu kirjanpidon järjestämisestä on yrityksen johdolla (Talouhallintoliiton www-sivut 2014).

Hyvää kirjanpitotapaa ei ole määritelty lainsäädännössä, ohjeissa tai määräyksissä, mutta sitä noudatetaan yleisesti eikä siitä ole kenellekään haittaa. Se muotoutuu käytännössä noudattamalla sääntöjä ja ohjeita (Valtionkonttorin www-sivut 2014). Kirjanpitolaki ei säätele kuinka kirjanpito ja tilitys tulisi hoitaa, mutta sisältää sääntöjä ja periaatteita, jotka sekä ohjaavat että täydentävät lakia. Kirjanpitolaissa kaikissa kirjanpidon vaiheissa, sekä juoksevassa kirjanpidossa että tilinpäätöksessä, on noudatettava hyvää kirjanpitotapaa. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3§.)

Hyvän kirjanpitotavan keskeisin tulkitsija on kauppa- ja teollisuusministeriön yhteydessä toimiva kirjanpitolautakunta KILA. KILA voi antaa kirjanpitovelvollisten, elinkeinoharjoittajien, järjestöjen ja viranomaisten hakemuksesta ohjeita ja lausuntoja siitä, mikä on tietyissä tapauksissa hyvän kirjanpitotavan mukaista menettelyä. Ohjeet ja lausunnot vaikuttavat hyvän kirjanpitotavan kehittymiseen, koska niitä on mahdollista sovittaa muihin vastaaviin tapauksiin. Tietyissä kirjanpitolain säännöksissä KILA voi myöntää poikkeuksia. (Tomperi 2006, 8.)

KILAN yleisohjeissa on käsitelty muun muassa seuraavia asioita:

- suunnitelman mukaiset poistot
- konsernitilinpäätöksen laatiminen
- rahoituslaskelman laatiminen
- ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttaminen euromääräiseksi
- laskennalliset verovelat ja saamiset
- kiinteiden menojen lukeminen hankintamenoihin
- valmistusasteen mukainen tuloutus
- tuloslaskelman ja taseen esittäminen
- arvonnlisäveron kirjaaminen (Tomperi 2006, 8.)

Kahdenkertaisella kirjanpidolla tarkoitetaan, että kirjaukset tehdään kahdelle eri tilille. Toinen kirjaus tehdään tilin debet-puolelle ja vastakirjaus taas toisen tilin kredit-puolelle, kuten alla olevassa kuvassa (Kuvio 1). (Verohallinnon www-sivut 2014.) Kahdenkertaista kirjanpitoa käyttävät kaikki kirjanpitovelvolliset, poikkeuksena ainoastaan ammatinharjoittajat, jotka voivat pitää niin sanottua yhdenkertaista kirjanpitoa. Tilikauden on tässä tapauksessa oltava kalenterivuosi ja kirjanpidon maksuperusteista. (Talouhallintoliiton www-sivut 2014.) Maksuperusteinen kirjanpito tarkoittaa sitä, että tulot ja menot kirjataan maksujen päiväysten mukaisesti (Economicin www-sivut 2014). Kirjanpito-ohjelmat edellyttävät, että kirjaukset menevät tasan. Jos tilit eivät mene tasan ohjelma huomauttaa siitä tallennusvaiheessa (Lindfors 2009, 15).

Kuvio 1. Kaksipuolinen tiliristikko (Lindfors 2009, 15)

4 PERINTEINEN TALOUSHALLINTO

Taloushallinnolla tarkoitetaan järjestelmää, jolla yritys seuraa taloudellisia tapahtumia ja pystyy sen pohjalta raportoimaan toiminnastaan sidosryhmille (Lahti & Salminen 2008, 14). Taloushallinnon tehtävänä on järjestää yritykselle laissa säädetty asianmukainen kirjanpito ja tuottaa sen perusteella tilinpäätöksiä ja talousraportteja (Kinnunen, Laitinen, Laitinen, Leppiniemi & Puttonen 2004, 11). Sidoryhmien perusteella taloushallinto voidaan jakaa kahteen ryhmään; ulkoiseen eli yleiseen laskentatoimeen ja sisäiseen eli johdon laskentatoimeen (Lahti & Salminen 2008, 14).

Yleisen laskentatoimen päädokumentti on tilinpäätös, joka perustuu yrityksen kirjanpidon tietojärjestelmiin. Tilinpäätökseen kuuluva tuloslaskelma sisältää yritysjohdon esityksen omistajille kuuluvista tilikauden jakokelpoisista voitoista tai tappioista. Tase taas on ymmärretty pitkäaikaisten menojen, aktiivien, rahavarojen ja saatavien sekä pääomarahoituserien laskelmaksi. Yleisen laskentatoimen ensisijainen tehtävä on tuottaa omistajille voitonjakolaskelma ja tämän lisäksi informaatiolaskelmia useille yrityksen sidosryhmille. (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 13.)

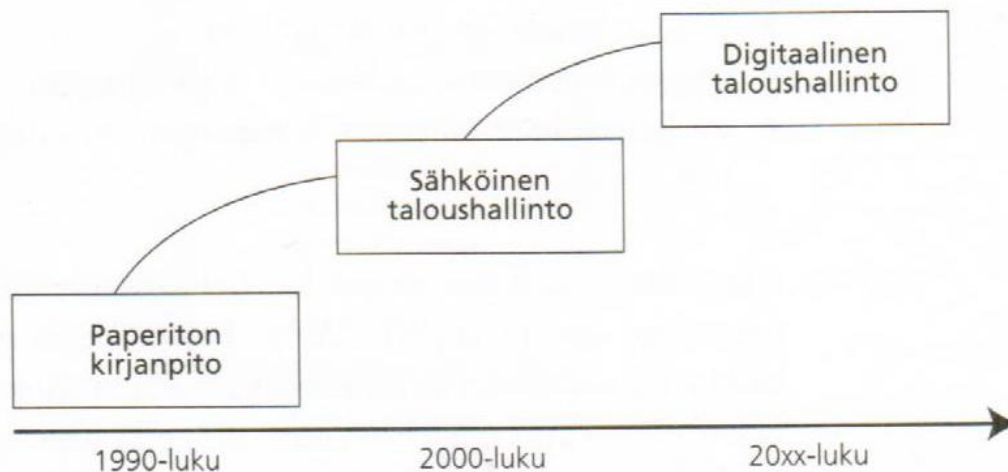
Johdon laskentatoimi tuottaa nimensä mukaisesti yrityksen johdolle suunnattuja suunnittelulaskelmia päätöksenteon tueksi. Näitä laskelmia ovat esimerkiksi myynti-, osto- ja tulosbudjetit. Lisäksi johdon laskentatoimen tehtäviin kuuluu tarkkailulaskelmien tuottaminen johdolle. Tarkkailulaskelmien avulla johto pystyy tarkkailemaan yrityksen kannattavuutta, taloudellisuutta ja rahoituksen toteutumia sekä vertaamaan niitä asetettuihin budjettitavoitteisiin. (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 14.)

5 SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

Sähköisellä taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon hoitamista nykyaikaisilla välineillä, sähköisiä prosesseja apuna käyttäen. Sähköisiin prosesseihin kuuluvat verkkolaskutus, automatisoidut tiliöinnit, sähköinen arkistointi sekä selaimessa toimiva asiakkaan ja tilitoimiston yhteiskäyttöinen järjestelmä. Tunnetuin sähköisen

taloushallinnon piirre on verkkolaskutus, mutta sähköinen taloushallinto on myös paljon muuta. Kaikki taloushallinnon ja kirjanpidon materiaali käsitellään ilman paperisia tositteita mahdollisimman automaattisesti. Sähköiseen taloushallintoon kuuluvat tärkeänä osana sähköiset tositteet ja aineistot. Sähköisesti tapahtuvalla tositteiden siirrolla ja käsittelyllä voidaan välttää kahdenkertainen tallennustyö. Rutiinityö vähenee, ja monia työvaiheita pystytään automatisoimaan. Nämä muutokset tehostavat taloushallinnon hoitamista merkittävästi. (Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola & Siivola 2013, 28.)

Tiedot arkistoidaan myös sähköisesti, joten niihin on helppo päästä käsiksi tarvittaessa. Sähköinen taloushallinto käsittää kokonaisuudessaan kaikki yrityksen talouteen liittyvät toiminnot ja tehtävät, kuten myyntilaskutuksen, ostolaskujen käsittelyn, palkanlaskennan, matka- ja kululaskutuksen, reskontrat, kirjanpidon, raportoinnin ja viiranomaisilmoitukset. Sähköisten prosessien tehostamisella saadaan aikaan yrityksen johdolle paremmat edellytykset seurata yrityksen kassaa, kannattavuutta ja muun talouden kehittymistä. Alla olevassa kuvassa pystyy hyvin näkemään miten taloushallinto on kehittynyt Suomessa 1990-luvulta aina vuoteen 20XX (Kuvio 2). (Helanto ym. 2013, 28.)

Kuvio 2. Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa (Lahti & Salminen 2008, 22)

5.1 Sähköisen taloushallinnon prosessit

Sähköisiä taloushallinnon prosesseja on monia. Tässä kappaleessa tutustutaan yleisimpiin prosesseihin, kuten ostolasku, myyntilasku ja kirjanpidonprosesseihin. Lisäksi käydään läpi sähköisesti lähetettäviä viranomaisilmoituksia.

5.1.1 Ostolaskuprosessi

Vasta noin 10 prosenttia kaikista laskuista lähetetään Suomessa sähköisesti verkkolaskuina. Yrityksissä käsitellään kuitenkin huomattavasti suurempia määriä laskuja, sillä monet organisaatiot vastaanottavat EDI-muodossa saapuvia ostolaskuja ja monissa yrityksissä paperimuodossa saapuvat laskut skannataan sähköiseen muotoon. (Lahti & Salminen 2008, 48.)

Ostolaskujen käsittely yrityksessä on usein aikaa vievä prosessi, jota tehostamalla ja automatisoimalla saavutetaan suurin hyöty. Kustannuksissa pystytään säästämään jopa 90 prosenttia, kun siirrytään perinteisestä paperiprosessista sähköiseen käsitelyyn. Taloushallinnon näkökulmasta katsottuna ostolaskuprosessi käynnistyy siitä, kun lasku saapuu yritykseen ja päättyy siihen, kun lasku on maksettu, kirjattu kirjanpitoon ja arkistoitu. (Lahti & Salminen 2008, 48.)

5.1.2 Myyntilaskuprosessi

Laskutus on yritykselle elintärkeä kriittinen toiminto. Yrityksen koko toiminta voi vaarantua, jos laskutusprosessissa on viiveitä tai virheitä. Laskutus on osa yrityksen imagoa ja asiakaspalvelua. Myyntilaskun laskutusprosessi käynnistyy laskun laatimisesta ja päättyy siihen, kun vastaanottajan maksusuoritus on kohdistettu myyntireskontraan ja kirjaukset näkyvät pääkirjanpidossa. Myyntilasku myös arkistoidaan sähköisesti. Sähköistä myyntilaskuprosessia kannattaa tarkastella laskuttajan näkökulmasta, jossa koko prosessi alkaa laskujen muodostamisesta aina päättyen maksun vastaanottoon ja kuittaukseen. Laskuttavan yrityksen tehokkuuden kannalta tärkeintä on laatia lasku sähköisesti, automaattisesti ja mahdollisimman tehokkaasti. Edellä

mainitut asiat ovat lähettäjälle merkittävimpiä asioita kuin se mitä kanavaa pitkin lasku lähetetään vastaanottajalle. (Lahti & Salmi 2008, 73.)

Sähköinen myyntilaskuprosessi on mahdollista jakaa neljään päävaiheeseen; laskun laatiminen, laskun lähetys, laskun arkistointi ja myyntireskontra (sisältäen suoritus-ten kuittauksen ja perintätoimenpiteet). Kun laskun vastaanottaja pystyy vastaanotamaan ja käsittelemään ostolaskunsa sähköisesti, voi laskutuksen kokonaisprosessi olla täysin sähköinen. (Lahti & Salmi 2008, 74.)

Noin 400 miljoonaa laskua lähetetään Suomessa vuodessa. Näistä vain joka kymmenes lähetetään sähköisesti. Kehitys on ollut kaikkia arvioita hitaampaa, mutta vihdoin ennusmerkit näyttäisivät viittaavan siihen, että digitaalisuus voisi alkaa yleistyä huomattavasti nopeammalla tahdilla kuin tähän asti. Taloushallinnon digitalisointi vaatisi myyntilaskujen lähettämistä sähköisesti, jotta ostolaskun vastaanottajat voisivat käsitellä niitä sähköisesti. Syitä hitaaseen taloushallinnon sähköistymiseen on monia, mutta pääsyynä on se tosiasia, että sähköisyyden avulla saatavat säästöt ovat usein laskuttajalle marginaalisia. Rahat saapuvat tilille lähes samassa ajassa riippumatta siitä, saapuuko lasku verkkolaskuna vai paperisena. Saavutettavat säästöt ovat pieniä, ja syntyvät pääosin tulostus- ja postituskuluista. (Lahti & Salmi 2008, 74.)

Toinen hidaste on ollut se, että laskujen sähköistäminen on vaatinut monissa tapauksissa volyymeihin nähden merkittäviä investointipanostuksia, jollei yritykselle ole riittänyt täysin standardi ratkaisu. Hyvin usein käyttöönotot ovat olleet odotuksia hankalampia. Tekniset ongelmat alkavat olla takanapäin ja sähköinen laskutus on tullut evoluutiossa kypsään vaiheeseen; erilaiset standardit on saatu toimimaan yhteen ja niiden käyttöönotto ei ole enää niin haastavaa palvelumallien ja markkinoiden kehityttyä. Nykyaikaisissa taloushallinnon-ohjelmissa on verkkolaskutus yleensä jo huomioitu. (Lahti & Salmi 2008, 75.)

5.1.3 Kirjanpidon prosessi

Pitkälle automatisoitu kirjanpito kuuluu myös luonnollisesti yhtenä osana sähköiseen taloushallintoon. Se tarkoittaa myyntilaskujen automaattista kirjautumista kirjanpi-

toon ja myyntireskontraan niiden lähetyksen yhteydessä. Ostolaskut taas kirjautuvat ostoreskontraan ja kierrätykseen verkkolaskun saapuessa laskuttajalta. Automaattisella kirjanpidolla ja netissä olevalla taloushallinto-ohjelmalla yrityksen kirjanpito pysyy aina saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta. Sähköiseen taloushallintajärjestelmään on mahdollista myös tallettaa kirjanpidon- ja taloushallinnon dokumentteja. (Helanto ym. 2013, 30.)

5.1.4 Muut prosessit

Sähköisestä taloushallinnon järjestelmästä löytyy kaikki tiedot, joita tarvitaan palkanlaskennan sekä matka- ja kululaskujen käsittelyyn sähköisesti. Sähköisesti tapahtuva käsittely helpottaa toimitusta asianomaisille internetin välityksellä ja on turvallista. Yrityksen henkilökunta laatii itse omat laskunsa ja matkalaskujen kuitit on helppo liittää skannaamalla ne matkalaskujen liitteiksi. Henkilöstö voi seurata myös palkkatietojaan sähköisesti. Kun kaikki tieto on sähköisessä järjestelmässä, saadaan vuosilmoituksille haettua automaattisesti tiedot matkalaskuilta sekä palkanlaskennasta. (Helanto ym. 2013, 29.)

Velvoitteita, kuten viranomaisilmoituksia tulee yritysten tehdä säännöllisin väliajoin, kuten kuukausittain, neljännesvuosittain ja vuosittain. (Yritys-suomen www-sivut 2014). Viranomaisille tehtävät ilmoitukset ovat sähköisiä kuten esimerkiksi sähköinen tuloveroilmoitus. Tiedot välitetään TYVI-operaattoreiden kautta, joka on viranomaisten yhteinen tiedonkeruu paikka. Tositteet säilytetään sähköisesti tai elektronisesti arkistossa, jonne tallennetaan paperittomia, sähköisiä tai elektronisia laskuja ja/tai tositteita. (Jaatinen 2009, 33.) Yritys, joka toimii työnantajana antaa lisäksi tietoja palkanmaksustaan myös työeläke- ja tapaturmavakuutusyhtiölle ja hakee työterveyshuollon kustannuksista korvausta. Kaupparekisteriin tulee ilmoittaa silloin, jos yrityksen yhteystietoihin tai tilikauteen tulee muutoksia. Nämä tehtävät muutokset menevät myös verohallintoon. Velvollisuus tilinpäätöksen julkistamiseen kaupparekisterissä riippuu yrityksen yritysmuodosta. (Yritys-suomen www-sivut 2014.)

Yritys voi lähettää verkossa seuraavat ilmoitukset ja hakemukset:

- kausiveroilmoitus
- vuosi-ilmoitus
- veroilmoitus
- tilinpäätös
- arvonlisäveron yhteenvetoilmoitus tavaran tai palvelun yhteisömyynneistä
- työntekijän vakuuttaminen, työsuhde- ja ansioilmoitukset, palkkailmoitus
- työterveyshuollon korvaushakemus
- tilastokeskukseen toimitettavat ilmoitukset
- tullin Intrastat-ilmoitukset
- osoite- ja yhteystietojen muutokset kaupparekisteriin ja Verohallintoon
- työnantajan hakemukset Kelaan
- rakennusalan tiedonantovelvollisuus Verohallintoon (1.7.2014 alkaen)
(Yritys-suomen www-sivut 2014.)

6 SÄHKÖISIÄ LASKUJA

Verkkolaskusta käytetään myös nimeä sähköinen lasku. Verkkolaskun tiedot ovat automaattisesti käsiteltävissä ja niistä voidaan tuottaa tietokoneen näytölle paperilaskua muistuttava näkymä. Verkkolaskuja voivat vastaanottaa organisaatio tai kuluttaja. Automaattisuus on verkkolaskun tunnusomaisin piirre. Kuluttajalle lähetetty verkkolasku lähetetään kuluttajan valitsemaan palveluun, josta on suora yhteys sähköiseen maksamiseen verkkopankissa. Organisaatioiden välisessä laskutuksessa verkkolasku on mahdollista siirtää automaattisesti laskuttajan tai palveluntarjoajan järjestelmästä vastaanottajan taloushallinnon tai muuhun vastaavaan järjestelmään. (Tieken www-sivut 2014.)

Tavara- ja palvelulaskuja voidaan lähettää verkkolaskuna. Verkkolaskussa voi olla mukana niin sanottuja liitetiedostoja sähköisessä muodossa. Tällöin välittäjällä ja vastaanottajalla tulee olla järjestelmä, joka pystyy käsittelemään liitetiedostoja.

Verkkolaskujen käsittely tehdään sähköisesti. Paperisen laskun tulostaminen on tarpeellista vain jos siihen on erityistä tarvetta, esimerkiksi jos viranomainen sitä vaatii, muuten verkkolaskut säilytetään sähköisessä arkistossa. (Tieken www-sivut 2014.)

Verkkolaskutusta eteenpäin työntävä ulkoinen voima on EU-alueen maksutapakäytäntöjen yhtenäistäminen SEPA. EU-maat sekä Islanti, Liechtenstein, Norja ja Sveitsi kuuluvat SEPAan. SEPA:n tavoitteena on, että kuluttajat, yritykset ja yhteisöt voivat vastaanottaa ja maksaa euromääräisiä maksuja. Yritys voi näin ollen hoitaa kaiken maksuliikenteensä yhden tilin kautta. SEPA normien avulla automaattinen maksujen käsittely voidaan hoitaa alusta loppuun yhtenä ketjuna, joka helpottaa myös laskuja ja maksuprosessien liittämistä toisiinsa. Vuoden 2008 tammikuussa alkoi SEPA:n siirtymäkausi ja se päättyi maksujen ja tilisiirtojen osalta lokakuun lopussa 2011. (Kurki, Lahtinen, Lindfors 2011, 16.)

E-lasku on sähköisessä muodossa oleva lasku, jonka kuluttaja saa verkkopankkiinsa. Kuluttaja pystyy itse hallitsemaan, milloin ja miten paljon tililtä veloitetaan. E-lasku on pankkien yhdessä kehittämä, turvallinen ja helppo tapa vastaanottaa ja maksaa laskuja. Suoraveloituksen loppuessa vuonna 2014 tammikuussa tilalle tuli e-lasku. Suoraveloituksen päättyessä pankki ja laskuttaja huolehtivat siirtymisestä e-laskuun. (Finanssialan keskusliiton www-sivut 2014.)

Netposti-lasku on postin tarjoama maksuton sähköinen postilaatikko. Vastaanotetut E-kirjeet säilyvät sähköisessä arkistossa seitsemän vuotta maksutta. Netpostiin saapuu samoja kirjeitä, joita kuluttaja saa paperisena. E-kirjeitä voivat olla palkkalaskelma, viranomaiskirje, lasku tai vaikkapa viesti terveyskeskuksesta. (Postin www-sivut 2014.)

Sähköpostilasku on paperiton lasku, joka toimitetaan sähköpostiviestinä tai sen liitteenä. Kirjanpidossa sähköpostilaskua ei voida käsitellä sähköisesti. Sähköpostilasku vastaa ulkoasultaan ja sisällöltään tavallista paperilaskua. Haittapuolina sähköpostilaskuissa ovat tietoturva- ja virusuhat. Ongelmia voivat aiheuttaa myös yksityisten kuluttajien vaihtuvat sähköpostiosoitteet. Etuna taas pidetään hyvää arkistointimahdollisuutta omalle kotikoneelle. (Tieken www-sivut 2014.)

7 SOVELLUSVUOKRAUS

Sovellusvuokrauksella saavutetaan merkittävät edut, joka näkyy käyttäjäyritykselle yleensä edullisena käyttöön perustuvana hintana. Tutkimusten mukaan sovellusvuokraus on osoittautunut monissa tapauksissa kokonaiskustannuksiltaan jopa 50–80 prosenttia edullisemmaksi kuin perinteisesti itselle ostettuna ja asennettuna lisenssivaihtoehtona. Lisäksi IT-kulujen arvioiminen helpottuu, kun sovellusvuokrauksesta maksetaan aina kerran kuukaudessa ennalta sovittu palvelumaksu. (Lahti & Salminen 2008, 42.)

SaaS-lyhenne tulee englanninkielen sanoista Software as a Service. Suomenkielisenä terminä käytetään pilvipalvelua, joka soveltuu erittäin hyvin arkiseen käyttöön. Ohjelmistokäyttäjän ei tarvitse ostaa kallista lisenssiä, vaan hän maksaa kuukausittain pelkästään palvelumaksun. Tietokantoja, ohjelmistoja tai muutakaan ei tarvitse asentaa koneelle, vaan kaikki löytyy verkosta. Samalla toimintaperiaatteella käytetään esimerkiksi verkkopankkia. Palveluntarjoajan palveluihin kuuluu myös varmuuskopiointi ja palvelun tekninen ylläpito. (Helanto ym. 2013, 35.)

ASP-lyhenne tulee englanninkielen sanoista Application Service Provider. Suomeksi se tarkoittaa palveluntarjoajaa. Termi SaaS tarkoittaa käytännössä lähes samaa asiaa kuin ASP sillä erotuksella, että kyseessä on tyypillisesti ohjelmistovalmistajan oma jakelu ja sovellusvuokraus aidosti www-teknologiaan perustuvasta sovelluksesta. Toimintamallina ASP toimii yksi moneen-periaatteella eikä siten, että jokaisella asiakkaalla on oma tietokantansa ja sovellusinstallaationsa, kuten käyttöpalveluissa tyypillisesti. (Lahti & Salmi 2008, 42.)

8 SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON VAIKUTUKSET TILITOIMISTOILLE JA SEN ASIAKKAILLE

8.1 Vahvuudet

Tilitoimistoille ja sen asiakkaille sähköinen taloushallinto tarjoaa runsaasti hyötyä. Verkon välityksellä toimivat ohjelmistot mahdollistavat töiden joustavat järjestelyt tilitoimiston sisällä suhteessa asiakkaisiin. Yhteiskäytössä olevat ohjelmistot vaikuttavat työnjakoon ja muuttuvat aiempaa joustavammiksi. Tilitoimistoissa tämä helpottaa varahenkilöjärjestelyjä. Internetin välityksellä toimiva järjestelmä mahdollistaa tilitoimiston ja sen asiakkaiden pääsemisen samoihin sähköisiin toimintoihin samanaikaisesti. Tämä vaikuttaa siten, että asiakas saa ajankohtaista tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja yhteistyö tilitoimiston kanssa syvenee. Kaikkialla käytössä olevat ohjelmistot ja sähköinen arkistointi vaikuttavat myös oleellisesti etätöihin. Sähköinen taloushallinto tarjoaa myös suuria etuja taloushallinnon prosessien tehostamiseen sekä antaa lisäarvoa asiakkaille, jotka ovat kiinnostuneita omasta taloudestaan. (Helanto ym. 2013, 16.)

Taloustietojen ollessa sähköisessä muodossa asiakkaan tarve papereiden käsittelyyn, kirjanpitäjälle toimittamiseen ja säilyttämiseen vähenee. Verkkolaskuina saapuneet ja paperilta skannatut ostolaskut voidaan säilyttää sähköisessä arkistossa, joka mahdollistaa sen, ettei paperitositteita tarvitse enää arkistoida. (Helanto ym. 2013, 16.) Arkistointi on myös turvallista, koska kaikki arkistoitava materiaali varmuuskopioidaan palveluntarjoajan toimesta. Arkistoiduista aineistoista hakujen tekeminen on hyvin tehokasta. Sähköisessä taloushallinnossa käytettävät ohjelmistot ovat paitsi kustannustehokkaita, myös ekologisista. Kun aineistoa käsitellään ja säilytetään sähköisesti, paperin käyttö vähenee huomattavasti. (Helanto ym. 2013, 17.)

8.2 Heikkoudet

Huolimatta lopputuloksen laadusta, siirtymiseen uusiin toimintamalleihin liittyy aina haasteita. Tämä koskee myös sähköisen taloushallinnon käyttöönottoa, vaikka sen käytännöt ovatkin useille tilitoimistoille ja heidän asiakkailleen jo nyt arkipäivää.

Taloushallinnon prosessit muuttuvat merkittävästi siirryttäessä sähköiseen taloushallintoon, mikä tarkoittaa sitä, että kokeneidenkin kirjanpitäjien pitää opetella uusia työtapoja. Muutoksessa keskeisessä roolissa ovat automaatio ja sen ohjaaminen. Kirjanpitäjistä tulee tallentajan sijasta automaation hallitsija, jolloin täsmäytyksen rooli korostuu. Lisäksi asiakasvuorovaikutuksen määrä kasvaa, mikä vaikuttaa kirjanpitäjän työnkuvaan. (Helanto ym. 2013, 17.)

Vanhoiden tallennustapojen ja prosessien siirtäminen sellaisenaan sähköiseen taloushallintoon, ei johda parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Kirjanpitäjältä vaaditaan uusien ohjelmistojen opettelua. Tilitoimistoissa laajasti käytössä olevat ohjelmat ovat pääsääntöisesti Windows-pohjaisia, asennettavia ohjelmistoja, joiden tuki sähköisyydelle ja internet-käytölle on heikkoa. Tilitoimiston kannalta tämä tarkoittaa yleensä ohjelmiston vaihtoa. Haasteena saattavat olla pienet yritykset, jotka eivät näe mitään hyötyä sähköisestä taloushallinnosta heille on ja/tai miten he siitä hyötyvät. (Helanto ym. 2013, 17.) Tilitoimiston tulee siis etsiä sekä palvelumalli että prosessien osalta ratkaisut myös näille asiakkaille, vaikka osa asiakkaista siirtyykin sähköiseen taloushallintoon (Helanto ym. 2013, 18).

8.3 Mahdollisuudet

Uudenlainen ajattelu sähköisessä taloushallinnossa tuo mukanaan paljon mahdollisuuksia. Nämä huomioimalla tilitoimistoilla on mahdollista nostaa taloudellista arvoaan ja profiiliaan alan asiantuntijana markkinoilla. Automaation mahdollisuus antaa tilitoimistoille mahdollisuuden suunnata resurssejaan tuottavammin, esimerkiksi myydä asiakkailleen muutakin kuin tallennustyötä, ja näin ollen nostaa ”jalostusarvoa” kannattavasti. Töitä tehostamalla pystytään palvelemaan asiakkaita samalla henkilömäärällä ja parantamaan näin ollen asiakaskannattavuutta. (Helanto ym. 2013, 18.)

Huomattavaa on se, että sähköinen taloushallinto on johtamassa taloushallinnossa toimialan murrokseen. Tilitoimiston täytyy pysyä aktiivisesti muutoksessa mukana. Mukana pysymisellä avautuu mahdollisuus yrityksen nopeaan kasvuun, liiketoiminnan kehittämiseen ja yrityksen arvon kasvattamiseen. Muutoksessa tärkeänä tekijänä

toimii ohjelmistotoimittaja, joka voi tukea toiminnan kehittämistä ja kasvua. Mahdollisuudet nuorten työntekijöiden houkuttelemiseen alalle lisääntyvät, kun työnkuva käsittää muutakin kuin tallennustyötä. (Helanto ym. 2013, 18.)

8.4 Uhat

Työn tehostuminen sähköisen taloushallinnon tulon takia muuttaa tilitoimiston ansaintalogiikkaa huomattavasti. Etenkin tuntiperusteista hinnoittelua käytettäessä on vaarana, että hyöty menee asiakkaalle vähenevän tuntilaskutuksen kautta, ja näin ollen tehokkuuden paraneminen valuu hukkaan. Oikealla hinnoittelulla haetaan win-win-tilannetta, josta sekä tilitoimisto että asiakas hyötyvät. Samalla kun tilitoimisto pyrkii vastaamaan kysyntään sopivalla hinnoittelumallilla ja vastaamaan muutoksen tuomiin haasteisiin, yhä useammat asiakkaat alkavat vaatimaan sähköistä taloushallintoa. Jos tilitoimisto ei pysty sitä tarjoamaan, voi se kohdata asiakasmenetyksen uhan. (Helanto ym. 2013, 18.)

Ohjelmistotoimittajan valinta on ensi-arvoisen tärkeää, joten siihen on syytä paneutua huolella. Sähköisessä taloushallinnossa ohjelmistotoimittajasta tulee tilitoimistolle merkittävä strateginen valinta. Ohjelmiston tulisi olla laajassa käytössä ja ohjelmistotoimittaja sitoutunut sen kehittämiseen myös tulevaisuudessa. Arvioitaessa ohjelmiston hinnoittelua, etenkin asiakaskäyttäjien ja käytön tukipalveluiden hintaa tulee arvioida kriittisesti. Luotettavan ohjelmistotoimittajan kanssa tietoturvan merkitys on huomioitu ja tietoturvauhkiin liittyvät riskit ovat tiedossa ja hallinnassa. (Helanto ym. 2013, 19.)

9 ERILAISIA NÄKÖKULMIA SÄHKÖISEEN TALOUSHALLINTOON

Tässä kappaleessa käydään läpi sähköiseen taloushallintoon liittyviä erilaisia näkökulmia. Tarkemmin perehdytään tilitoimiston henkilöstön ja asiakasyrityksen näkökulmiin. Sähköiseen taloushallintoon tutustutaan myös, ja siihen miten se vaikuttaa tilitoimistojen tulevaisuuteen.

9.1.1 Tilitoimiston henkilöstön näkökulma

Suomalaisista tilitoimistoista suurin osa on yrittäjävetoisia, näin ollen toiminnan kehittäminen on pitkälti yrittäjän vastuulla. Sähköisen taloushallinnon käyttöönotto tilitoimistossa vaikuttaa liiketoiminnan kannattavuuteen ja sitä kautta työn tehostumiseen. Panostaminen sähköiseen taloushallintoon nostaa myös omistuksen arvoa, jos yrittäjä aikoo jossain vaiheessa luopua liiketoiminnastaan; sähköisiä taloushallinnon palveluita tarjoava tilitoimisto on huomattavasti houkuttelevampi ostokohde kuin perinteinen tilitoimisto. (Helanto ym. 2013, 21.)

Tilitoimistoyrittäjälle kuuluu myös tilitoimistopalveluiden myynti uusille asiakkaille. Erillisiä myyjiä ei pienissä tilitoimistoissa ole, joten vastuu uusasiakashankinnasta jää yrittäjälle itselleen. Sähköinen taloushallinto tuo tähän asiaan helpotuksen; yrittäjä pystyy tarjoamaan nykyaikaista palvelua ja panostamaan myös sisäiseen laskentaan ja neuvontaan pelkän tallennustyön sijaan. Sähköisyys helpottaa myös yritysten palvelemista eri paikkakunnilla, jolloin esimerkiksi kaarinalainen tilitoimisto voi hyvin palvella helsinkiläistä asiakasyritystä. Tällöin tilitoimistoyrittäjän on hyvä huomioida, ettei perinteisessä kirjanpitytyössä käytettävä tuntiperusteinen hinnoittelu ole enää paras mahdollinen vaihtoehto. Sähköisen taloushallinnon käyttöönotossa uudelle asiakkaalle on helppo sopia hinnoittelu ja työnjako sähköiseen taloushallintoon sopivaksi. (Helanto ym. 2013, 21.)

Sähköinen taloushallinto vaikuttaa kaikkein eniten tilitoimistossa työskentelevän arkeen. Tallennustyö, joka liittyy pääosin myynti- ja ostolaskuprosesseihin, muodostaa usein jopa 80 % kirjanpitytyöstä ja sähköisen taloushallinnon myötä tämä osuus vähenee huomattavasti. Kirjanpitäjän työssä korostuu tällöin automaation hallinta, poikkeustilanteiden tunnistaminen ja hoitaminen sekä täsmäytys. Ohjelmistosaaminen alalla tulee yhä tärkeämmäksi; esimerkiksi täsmäytysraporttien ja työkalujen tunteminen tehostaa työtä ja antaa kirjanpitäjälle tunteen, että hän hallitsee asiakasyrityksen kirjanpidon täydellisesti. Etätyön mahdollisuudet helpottuvat ja osa tilitoimistossa työskentelevistä voi arvostaa sitä, että saa työskennellä välillä kotoa käsin. Monissa tilitoimistoissa siirtymä toteutetaan siten, että niin kutsuttu pilvipalvelu otetaan käyttöön muutamille asiakkaille ja pääosaa hoidetaan vielä vanhassa konekohtaisessa järjestelmässä. Kaikissa tapauksissa on hyvä keskittää ohjelmisto-

osaaminen samalle kirjanpitäjälle. Lomia ja sairauspoissaoloja varten kannattaa varmistaa, että myös toinen työntekijä tuntee asiakkaat ja ohjelmiston hyvin. (Helanto ym. 2013, 22.)

9.1.2 Asiakasyrityksen näkökulma

Asiakasyrityksissä sähköisen taloushallinnon käyttöönotossa aloitteellisia ovat usein johtotason henkilöt. Sähköinen taloushallinto pystyy tarjoamaan heille aiempaa ajantasaisemman kuvan yrityksen taloustilanteen muutoksista; kuten esimerkiksi tuloksesta. Kun tähän lisätään vielä sisäisen laskennan ja raportoinnin työkalut, yrityksen talouden seuraaminen johdon osalta helpottuu huomattavasti. Erityisesti tämä helpottaa sellaisia yrityksiä, joiden liiketoiminta on monipuolista ja aktiivisesti kehittyvää. Kun johdolla on paremmat mahdollisuudet seurata taloudellisia muutoksia, heidän kiinnostuksensa sitä kohtaan myös kasvaa. Yhteydenpito muuttuu tiiviimmäksi ja yhteyshenkilöön otetaan yhteyttä läpi kuukauden erinäisiin asioihin liittyen. Tämä antaa tilitoimistoille mahdollisuuden tarjota asiakkailleen erilaisia neuvonta- ja konsultointipalveluita. (Helanto ym. 2013, 23.)

Asiakasyrityksen myyjille sähköiseen taloushallintoon liittyminen tietää uuden laskutusjärjestelmän käyttöönottoa. Nykyaikaisissa sähköisen taloushallinnon ohjelmistossa on monipuolisia työkaluja myyntitilausten, tarjousten ja laskujen laadintaan sekä niiden lähettämiseen sähköpostitse. Kaikkia laskuja ei voi kuitenkaan lähettää verkkolaskuna, jolloin ne lähetetään tulostuspalvelun kautta paperilaskuna. Tällä toimenpiteellä säästyy tulostuksen, kuorituksen ja postiin viemisen vaiva. Myyntilaskut on myös järkevä sähköistää, jolloin laskut vastaanotetaan ensin verkkolaskuna tai skannauspalvelun kautta, seuraavaksi ostolaskujen yhteyshenkilöt tarkastavat ne ja lopulta johto hyväksyy. (Helanto ym. 2013, 24.)

9.1.3 Tilitoimistojen tulevaisuus

Sähköiseen taloushallintoon siirtyminen vaikuttaa tilitoimiston arkeen, mutta ennen kaikkea se mahdollistaa tilitoimistoille keskittymisen olennaiseen eli laadukkaiden taloushallintopalveluiden tarjoamisen asiakkailleen. Aika tietojärjestelmien ylläpi-

toon vähenee merkittävästi, kun taloushallinto-ohjelma hankitaan pilvipalveluna, jonka kokonaisuus pitää sisällään teknisen ylläpidon, varmuuskopioinnit ja ohjelmistopäivitykset. Paperin käytön määrä vähenee merkittävästi, kun tositteet ja muut dokumentit siirtyvät sähköiseen muotoon. Tästä syystä on järkevää hankkia kirjanpitäjälle toinen näyttöpäätte, josta katsella tietoja. Tutkimusten mukaan tämä parantaa tietointensiivisen työtehoa 20–30 %. (Helanto ym. 2013, 24.)

10 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Teemahaastattelujen perusteella saadut tulokset on koottu tähän kappaleeseen. Haastatellut tilitoimistoyrittäjät eivät halunneet nimiään julki tähän opinnäytetyöhön. Haastatteluissa käytettiin apuna tiettyä kysymysrunkoa.

Haastattelut tehtiin tilitoimistoyrittäjien työpaikoilla luonnollisessa ympäristössä. Kaikki kolme haastattelua nauhoitettiin tallentimella, jonka jälkeen jokainen haastattelu litteroitiin sanasta sanaan. Kappaleessa haastateltavien suorat lainaukset on *kurssivoitu*.

10.1 Sähköiset toiminnot

Ensimmäisessä osiossa oli tarkoitus selvittää sähköisten toimintojen käyttöä yrityksissä ja suhtautumista siihen, sekä käyttöönoton sujuvuutta ja sen hyötyjä ja ongelmia. Kaikki kolme yrittäjää kertoivat lähettävänsä vero- ja kausiveroilmoitukset sähköisesti.

”Kaikki viranomais-asiat, jotka viranomaisilla on mahdollisuus ottaa vastaan sähköisesti”

Kaksi kolmesta tilitoimistoyrittäjästä kertoi käyttävänsä niin sanottua pilvipalvelua. Pilvipalvelussa toimiva ohjelmisto vaatii tietokoneen, Internet-selaimen ja Internet-yhteyden, että palvelua pystytään käyttämään etänä vaikka toiselta paikkakunnalta

käsin. Palvelunkäyttäjä maksaa palveluntarjoajalle kuukausittain ennalta sovitun käyttömaksun.

”Taloushallinto-ohjelmisto toimii niin sanotusti pilvipalvelussa eli SaaS-palveluna.”

Yksi tilitoimistoyrittäjästä kertoi, että kaikki tilitoimiston toiminnot ovat sähköisiä lukuun ottamatta asiakkailta tulevia kuitteja, jotka käsitellään manuaalisesti.

”Tällä hetkellä manuaalisesti tehdään kaikki paitsi kuittien käsittely sillä ne tulevat asiakkaalta suoraan meille”

Kaikki tilitoimistoyrittäjät olivat samaa mieltä siitä, että sähköisten toimintojen käyttöönotto on vienyt paljon aikaa. Varsinkin uusien asioiden ja toimintoihin omaksuminen on ollut haastavaa. Kaikki tämä aika on taas ollut pois normaaleista rutiinitöistä.

”Kyllä se vaatii ainakin tämän ikäpolven ihmisiltä aikamoista panostusta että ottaa selvää vaihtoehtoista ja vie aikaa”

Kaiken kaikkiaan tilitoimistoyrittäjät olivat sitä mieltä, että käyttöönotto on sujunut pääsääntöisesti hyvin. Alkuun uuden ohjelman opettelu on vienyt aikaa, mutta se oli kaikkien yrittäjien tiedossa alusta alkaen. Sähköisistä toiminnoista saadut säästöt on nähtävissä vasta tulevaisuudessa. Tietenkin pienille ja suurille yrityksille säästöt näkyvät eri tavalla. Suuresti vaikuttaa se kuinka paljon yrityksessä käsitellään osto- ja myyntilaskuja sekä miten automatisoituja ne ovat yrityksessä.

”Ei ole ollut mitään ongelmia itse taloushallinto-ohjelmien kanssa”

Tilitoimistoyrittäjästä kaikki vanhoivat eri taloushallinto-ohjelmien nimeen. Kahdella kolmesta oli käytössä taloushallinnon ohjelma pilvipalvelun kautta ja yhdellä yrittäjästä oma serveri. Hänen yrityksessään kirjanpito hoidettiin perinteisellä taloushallinto-ohjelmalla, jossa ohjelma on asennettu suoraan tietokoneelle. Haastattelussa ilmi tulleet taloushallinto-ohjelmat olivat nimeltään, Windows-pohjainen Lemonsoft, Finvaldin Fivaldi ja Tikon for Windows. Taloushallinto-ohjelmia on nykyään mark-

kinoilla monia ja varsinkin pilvipalvelun osuus on selvästi noussut valtavasti viime vuosina.

Tilitoimistoyrittäjiä pyydettiin luettelemaan tärkeimpiä hyötyjä, joita sähköiset toiminnot ovat tuoneet. Haastatteluissa vastaukset erosivat hyvin paljon toisistaan ja kaikilla oli selvästi oma mielipiteensä asiasta. Töiden nopeutumista kaikki tilitoimistoyrittäjät kuitenkin pitivät selkeänä hyötynä.

”Nopeutuminen ja tiettyjen rutiinotoimintojen automatisointi on selkeä hyöty ja tietysti myös siihen liittyy se, että tietyt virhemahdollisuudet jäävät pois kun inhimilliset virheet vähenevät”

”Ensisijainen hyöty on tietysti materiaalmäärä, joka menee sähköiseen muotoon... ..se säästää aikaa. Toinen tärkeä asia tilitoimiston näkökulmasta on se että se säästetään tallennustilaa”

”Suurin hyöty siitä on isoille yrityksille, koska ne pystyvät ottamaan verkkolaskut suoraan sisään... ..eivät tule enää missään vaiheessa paperille”

Seuraavaksi tilitoimistoyrittäjät kertoivat ongelmista, joita sähköiset toiminnot ovat tuoneet. Kahdella yrittäjistä oli hieman eri kokemuksia sähköisten toimintojen tuomista ongelmista. Yhdellä yrittäjistä ei ollut ilmennyt mitään ongelmaa sähköisissä toiminnoissa. Suurin haastatteluissa ilmennyt ongelma oli sähkökatkot. Pilvipalvelua käyttäville tilitoimistoyrittäjille myös toimimaton Internet-yhteys oli suuri ongelma. Haastatteluissa yksi tilitoimistoyrittäjistä kertoi myös pankkiohjelmien toimimattomuuden aiheuttavan ongelmia esimerkiksi kun pitäisi maksaa palkat ajallaan.

”Kun internet-yhteys ei toimi, niin silloin ei toimi mikään. Silloin siivotaan ja arkistoidaan”

”Tekniikka on se joka välillä temppuilee ja yksi hyvä esimerkki on pankkiohjelmat... ..Niissä on ollut paljon ongelmia, yhteydet eivät aina toimi ja sitten tulee kaikenlaista häiriötekijää... ..suurin ongelma

on aikatauluissa; on ollut hetkiä jolloin palkat pitäisi maksaa tänään ja pankkiyhteys ei toimi”

”En osaa muuta sanoa mitä ongelmia”

10.2 Työnkuvan muutokset ja tulevaisuus tilitoimistoissa

Toisessa teemassa oli tarkoitus selvittää sähköisen taloushallinnon vaikutukset kirjanpitäjien ja yrittäjien työnkuvaan, sekä se miten yrittäjät näkevät tilitoimistot tulevaisuudessa ja onko tilitoimistoilla tulevaisuutta tässä muuttuvassa maailmassa.

Kaikki tilitoimistoyrittäjät mainitsivat vastauksissaan, että kirjanpitäjien työnkuva on hieman muuttunut ja niin sanotut rutiiniasiat ovat nopeutuneet sähköisten toimintojen lisääntyessä. Ohjaamiselle ja konsultoinnille jää entistä enemmän aikaa.

*”Ajansäästöä se lisää enemmän ja on aikaa keskittyä olennaiseen...
...painottuu tällaiseen taloudelliseen neuvontaan ja yrittäjän kumppanina olemiseen, mutta en näe että se (työnkuva) ihan peruskirjanpitäjän tasolla kovin paljon on muuttunut”*

Tilitoimistojen tulevaisuuden näkymistä kaikilla haastateltavilla oli hyvin samanlainen näkemys. Kaikki uskoivat, että tilitoimistot tulevat menemään ajan myötä täysin sähköisiksi eli kaikki toiminnot suoritetaan sähköisesti. Yksi tilitoimistoyrittäjästä uskoi siihen, että henkilökohtaiset käynnit tilitoimistoissa tulevat laskemaan suuresti varsinkin nuorilla ihmisillä. Nuorille ihmisille voi hyvin riittää pelkkä sähköpostiviestien lähettäminen asioiden hoitamiseen ja mahdollisille henkilökohtaisille käynneille tilitoimistoon ei ole tarvetta. Vanhemmilla ihmisillä taas uskottiin olevan tulevaisuudessakin tarvetta henkilökohtaiselle neuvonnalle.

”Yhä enemmän mennään sähköiseen muotoon tietysti, ja kun tilitoimistomenetelmät ja välineet kehittyvät, voidaan tarjota palveluita yhä useammille ja suuremmille yrityksille...”

”...Toivon että se (tilitoimisto) olisi paperiton... ...viisi vuotta sitten jo sanottiin, että viiden vuoden päästä tilitoimisto olisi paperiton”

Keskustellessa haastateltavilta tuli mieleen tilitoimiston tulevaisuuteen liittyen muitakin ajatuksia

”Varmaan erikoistumista tulee olemaan, joko erillisissä toimistoissa tai sitten saman toimiston sisällä on erilaisia osastoja ja palveluja... ...näen että tämä on ala joka on ja pysyy vaikka näissä ammattiennusteissa jokin aika sitten esitettiin että kirjanpitäjä olisi kokonaan tarpeeton... me täällä tietysti kovasti ihmeteltiin”

”Uskon että menee jonkin verran asiakkaan itsepalveluksi... ...kyllä varmaan tulevaisuudessa on niin ettei täällä paljon enää asiakkaita käy, koska nuoremmille ihmisille riittää se kun lähettävät sähköpostia... ...joku ei halua edes kerran vuodessa tulla käymään. Sen sijaan vanhemmilla ihmisillä on hirveän tärkeää juuri tulla keskustelemaan”

”Tilitoimistot tulevat viimeisenä pääsemään täysin sähköisiin toimintoihin... ...isot yrityksetkin pääsevät nopeammin koska meillä on pieniä asiakkaita, ja ennen kuin kaikki asiakkaat on saatu toimimaan niin kuin me haluamme, niin siinä menee aikaa.”

11 YHTEENVETO

Opinnäytetyössä tutkittiin tilitoimistoyrittäjien suhtautumista sähköisiin toimintoihin. Viranomaisilmoitusten lähettäminen sähköisesti oli kaikilla yrittäjillä käytössä ja he kertoivat, että se on nopeuttanut ja tehostanut asioiden sujuvuutta. Ennen kaikkeen tällaiseen vaadittiin asianomaisen allekirjoitus ja hyväksyntä, joka huomattavasti hidasti viranomaisilmoituksen tekemistä. Nykyään tilitoimistoilla on valtuudet käyttää

ja lähettää viranomaisilmoituksia asiakkaiden puolesta, kunhan siitä on tehty kirjallinen sopimus.

Tilitoimistoissa käytössä oli eri ohjelmistovalmistajien tuotteita. Kahdella yrittäjällä oli kokemusta niin sanotusta pilvipalvelusta, jossa palveluntarjoajalta ostetaan tuote, joka toimii internetyhteydellä vaikka omalta kotikoneelta. Sähköisestä arkistoinnista, päivityksistä ja varmuuskopioinnista vastaa tällöin palveluntarjoaja. Yhdellä yrittäjällä oli käytössään tietokoneelle asennettava ohjelma. Varmuuskopioinneista, päivityksistä ja arkistoinnista vastuu kuului hänelle itselleen.

Sähköisten toimintojen suurena ja ainoana heikkoutena pidettiin sähkökatkoksia. Pilvipalvelua käyttävillä tilitoimistoyrittäjille myös Internet-yhteyden häiriöt havaittiin suurena heikkoutena. Sähkökatkon ilmetessä kaikki rutiinityöt keskeytyvät. Hyötyjä sähköisyydestä oli monia, kuten työn nopeutuminen, rutiinitoimintojen automatisoituminen ja materiaalmäärien vähentyminen siirryttäessä sähköiseen arkistointiin.

Sähköisen toimintojen yleistyessä tulee tilitoimistojen pysyä muutoksessa mukana. Sähköisiä toimintoja käytetään entistä enemmän ja mahdollisesti tulevaisuudessa kaikki materiaali ja aineisto on löydettävissä verkosta. Tämä vaikuttaa olennaisesti tapaan työskennellä ja toimia tilitoimistossa.

Tutkimustulokset olisivat voineet olla erilaisia, jos haastateltavat olisivat olleet tilitoimistotyöntekijöitä eivätkä itse yrittäjiä. Otantana tässä opinnäytetyössä käytettiin kolmea, isommalle joukolle tehty haastattelu olisi voinut antaa vielä tarkemmat vastaukset ja tulosten luotettavuus olisi kasvanut. Kyselyn lähettämistä tässä opinnäytetyössä ei olisi ollut järkevää käyttää, koska kyselyllä vastaukset eivät olisi tulleet niin selkeästi näkyviin kuin teemahaastattelussa. Kyselyssä vastaustilanne on myös aivan erilainen kuin haastattelussa.

Kaiken kaikkiaan sähköinen taloushallinto on yleistymässä ja muuttumassa koko ajan sähköisempään suuntaan. Kukaan ei tietenkään osaa varmaksi sanoa, koska kaikki tilitoimiston toiminnot tulevat menemään sähköisiksi, mutta päivä päivältä asiat muuttuvat yhä enemmän sähköisempään suuntaan. Tulevaisuudessa myös tulee olemaan hyvin pitkään pienyrittäjiä, jotka eivät halua pysyä muutoksessa mukana tai eivät koe sähköisyydestä olevan heille mitään hyötyä. Kasvotusten käytävät palaverit asiakkaan ja tilitoimiston välillä loppuvat pikkuhiljaa, mutta iäkkäämmät asiakkaat haluavat tulevaisuudessakin henkilökohtaista neuvontaa kasvotusten. Tilitoimistot pyrkivät eroamaan toisistaan erilaisilla palvelukonsepteilla ja tarjoamalla yhä enemmän konsultointia ja neuvontaa.

LÄHTEET

E-conomicin www-sivut. 2014. Viitattu 18.2.2014. <http://www.e-conomic.fi>

Finanssialan Keskusliitto ry. 2014. Viitattu 11.4.2014. <http://www.fkl.fi>

Helanto, L. Kaisaniemi, T. Koskinen, K. Kuntola, K. & Siivola, M. 2013. Taloushallinto. Nyt. Tilitoimistoammattilaisen opas sähköiseen taloushallintoon. Saarijärvi: Procounor international Oy

Jaatinen, P. 2009. Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelusta. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kinnunen, J. Laitinen, E. Laitinen, T. Leppiniemi, J & Puttonen, V. 2004. Mitä on yrityksen taloushallinto? Keuruu: Otava

Kirjanpitolaki. 1997. 30.12.1997/1336 muutoksineen

Kurki, M. Lahtinen, M & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön! Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy

Lahti, S. & Salminen, T.2008. Kohti digitaalista taloushallintoa: sähköiset talouden prosessit käytännössä. Helsinki:WSOYpro

Lindfors, H. 2009. Kirjanpito käytännön läheisesti. Helsinki:Gummerus kirjapaino Oy

Mäkinen, L. & Vuorio, B. 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. Jyväskylä:Gummerus

Neilimo, K. & Uusi-Rauva, E. 2005. Johdon laskentatoimi. Helsinki:Edita Publishing

Postin www-sivut. 2014. Viitattu 11.4.2014. <http://www.posti.fi>

Taloushallintoliiton www-sivut. 2014. Viitattu 18.2.2014. <http://www.taloushallintoliitto.fi>

Teemahaastattelu Viitattu: 20.3.2014. Haastattelijana Ilkka Åhman

Teemahaastattelu Viitattu: 24.3.2014. Haastattelijana Ilkka Åhman

Teemahaastattelu Viitattu: 28.3.2014. Haastattelijana Ilkka Åhman

Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry:n www-sivut. 2014. Viitattu 11.4.2014. <http://www.tieke.fi>

Tomperi, S. 2006. Kehittyvä kirjanpitolaito. Helsinki:Edita Publishing

Valtionkonttorin www-sivut. 2014. Viitattu 18.2.2014. <http://www.valtionkonttori.fi>

Verohallinnon www-sivut. 2014. Viitattu 18.2.2014. <http://www.vero.fi>

Yrittäjien www-sivut.2014. Viitattu 1.3.2014. <http://www.yrittajat.fi>

Yritys-suomen www-sivut. 2014. Viitattu 11.3.2014. <http://www.yritys-suomi.fi>

Teemahaastattelun runko

Perustiedot (haastattelijan omaan käyttöön, arkistointia varten)

Haastateltavan nimi ja koulutus

Yritys ja yritysmuoto

Tilitoimiston koko (kirjanpitäjät, palkanlaskijat, muut)

Kokemus yrittäjyydestä (vuosina)

Sähköiset toiminnot

Mitä sähköisiä toimintoja yrityksessä käytetään?

Miten käyttöönotto on sujunut?

Mikä taloushallinnon-ohjelma on käytössä?

Sähköisten toimintojen hyödyt ja ongelmat?

Työnkuvan muutokset ja tilitoimiston tulevaisuus

Miten sähköinen taloushallinto on vaikuttanut kirjanpitäjien työnkuvaan?

Entä omaasi yrittäjänä?

Millainen on tulevaisuuden tilitoimisto?